

פיתוח מטלת הכתיבה בתחום המילולי של מכפ"ל

גלעד סופר, ספי פומפיאן, נעמי גפני

רקע

פיתוח מטלת הכתיבה התחיל בשלהי 2010, בעקבות החלטת המרכז הארצי לבחינות והערכה (מאל"ו) על סדרת שינויים במבחן הכניסה הפסיכומטרי לאוניברסיטאות (מכפ"ל). בין השאר הוחלט להוסיף מטלת כתיבה לחלק המילולי של הבחינה, ולקצר את פרקי הבררה בבחינה, כך שהזמן המוקצה לפתרונם יתקצר בארבעים דקות (20% מזמן הבחינה). זאת כדי לאפשר את הוספת מטלת הכתיבה, שיוקצו לה 30-35 דקות.

במסגרת פיתוח המטלה, שארך כשנתיים, סקר צוות הפיתוח מבחני כתיבה דומים בעולם, פיתח סוגים חלופיים שונים של מטלות, בלווית מחוונים והליכי הכשרת מעריכים המתאימים להם, וערך שני ניסויים רחבי היקף, שנבדקו בהם חלופות אלה, ושבעקבותיהם הוחלט מה יהיה סוג המטלה ומה יהיו מאפייניה. כמו כן, הצוות החל לבנות בנק מטלות תפעוליות. כל אלה נסקרים בדוח בפרוטרוט.

צוות הפיתוח כלל את חברי התחום המילולי ממדור פיתוח בחינות במאל"ו, בראשותו של ספי פומפיאן. את תהליך הפיתוח ליוו ד"ר דנה טאובה, ד"ר עידית שקד וגבי נחמה פרקר מהיחידה להוראת כתיבה מדעית במכינה הקדם אקדמית ובפקולטה למדעי הרוח באוניברסיטה העברית.

מבנה הדוח

לדוח ארבעה חלקים.

חלק א – המבוא – מציג סוגיות מרכזיות בפיתוח מבחני כתיבה, גישות שונות למדידת יכולת כתיבה, ומטלות כתיבה במבחנים מקבילים למכפ"ל.

חלק ב מציג את תהליך הפיתוח של מטלת הכתיבה במאל"ו ומתאר את ההחלטות הראשוניות שנגעו לפיתוח המטלה, את הדגמים הבסיסיים ששימשו נקודת מוצא לפיתוח, את שני הניסויים שנערכו כדי לבדוק את המטלות וכן את ההחלטות והקווים המנחים שנגזרו מניסויים אלה. תהליך הפיתוח מוצג כרונולוגית ומלווה בדוגמאות.

חלק ג עוסק בהערכת החיבורים ובנקידתם. בחלק זה מוצגות שתי הדרכים העיקריות להערכת כתיבה: הערכה הוליסטית והערכה אנליטית. לאחר מכן מתואר תהליך הפיתוח של המחוון (המדריך להערכת החיבורים) ושל שיטת הנקידה. לבסוף מוצג הליך ההכשרה של מעריכי החיבורים.

חלק ד מוקדש לסוגיות נוספות הקשורות בפיתוח מטלת הכתיבה ובשימוש בה במכפ"ל: היקף הכתיבה, טיפול במקרים של אי-הסכמה בין מעריכים, פרסום המחווון לציבור, הליך העבודה בתחום המילולי ועבודה ללא פיילוט.

החלוקה שלעיל נועדה לפשט את הצגת הליך הפיתוח. בפועל המרכיבים שבכל אחד מהחלקים תלויים זה בזה ופיתוחם נעשה במקביל.